

ОТЗЫВ

на PhD диссертацию Орынбаевой Улсерик Кыдыrbайкызы на тему «*Научно-методологические основы формирование рефлексивной компетенции будущих учителей иностранного языка*», представленной к защите на соискание ученой степени доктора философии (PhD) по специальности «6D011900 –Иностранный язык: два иностранных языка»

Актуальность избранной диссидентом темы обусловлена тем, что в высшей школе накоплен значительный опыт подготовки будущих учителей иностранного языка и реализации различных подходов, моделей в обучении будущих учителей. Вместе с тем характер их применения не в полной мере соответствует тенденции непрерывного усложнения профессиональной деятельности. Подготовленная и представленная диссертация Орынбаевой Улсерик Кыдыrbайкызы является оригинальным, творческим исследованием по недостаточно изученной, актуальной педагогической проблеме -формированию рефлексивной компетентности будущих учителей иностранного языка.

Вышеизложенное подтверждает, что актуальность исследования не вызывает сомнения, так как нынешнее время, рынок труда в целом, а особенно в образовательной сфере, делает акцент на востребованности в формировании у будущих специалистов компетенций, направленных на становление личности, способной к непрерывному самообразованию.

В диссертации четко просматриваются сложившиеся противоречия между потребностями общества и государства, сформулированные в образовательных стандартах и квалификационных требованиях к выпускникам, которые должны обладать рефлексивной компетентностью в профессиональной деятельности и методической разработанностью способов ее формирования у будущих учителей иностранного языка. Кроме того, автор совершенно справедливо отмечает, что на современном этапе в вузах идет постоянный поиск новых научных подходов к обучению будущих учителей иностранного языка для того, чтобы органично связать современные тенденции развития высшего образования, а также совершенствование методов и способов ее применения.

В связи с этим целесообразность решения научной задачи, связанной с обоснованием, разработкой и апробацией модели формирования рефлексивной компетентности будущих учителей иностранного языка и педагогических условий ее функционирования очевидна.

Степень обоснованности научных положений, выводов и рекомендаций, сформулированных в диссертации.

Научные положения, выводы и рекомендации, представленные в исследовании, обозначены вполне корректно и выглядят обоснованными. В диссертации четко прописаны этапы исследовательской работы, которая опирается на ключевые теоретико-методологические положения современной науки в рамках заявленной проблемы.

В частности, диссидентант правильно обозначает сначала проблему исследования, затем, определяет цель, объект, предмет и гипотезу исследования, а также грамотно формулирует научные задачи:

- выявить сущность, содержание и структуру рефлексивной компетенции будущего учителя иностранного языка путем синтеза исследований, и соотнесения полученных результатов с основными тенденциями развития рефлексивной компетентности будущего учителя иностранного языка;
- обосновать комплекс педагогических условий, способствующих эффективности процесса формирования рефлексивной компетенции будущего учителя иностранного языка;
- выявить критерии, показатели и уровни сформированной рефлексивной компетенции будущего учителя иностранного языка;
- разработать и апробировать модель формирования рефлексивной компетентности будущих учителей иностранного языка.

Такой подход к проведению методического исследования вполне оправдан, так как, исследуя качественно новый методической результат - при формировании рефлексивной компетентности будущих учителей иностранного языка, автор стремится уделить внимание всем его сторонам в их многообразии и комплексности.

Важно, что диссидентант, организовывая исследование, методологически основывается на совокупности: компетентности, системном, личностно-деятельностном, рефлексивном и интегративном подходах, которые позволяют осуществить комплексное изучение заявленной проблемы, определить необходимые структурные элементы процесса формирования исследуемой готовности, разработать и реализовать модель формирования рефлексивной компетентности у будущих учителей иностранного языка, которая выступает главным теоретическим результатом исследования.

Следует отметить, что разработанная модель формирования рефлексивной компетентности будущих учителей иностранного языка представляет собой интересную попытку комплексно подойти к решению поставленной научно-практической задачи. Компонентный состав модели не вызывает возражений. Он включает: личностный (личностный компонент рефлексивной компетентности выражается в ориентации рефлексии на саморазвитие будущих учителей

ЮГЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ” ФАКУЛТЕТ ПО ПЕДАГОГИКА

иностранных языка, его самореализацию в профессиональной деятельности), кооперативный (позволяет педагогу эффективно участвовать в коллективной инновационной деятельности), рефлексивный (способность проводить анализ собственных действий и поступков; выбирать и оценивать методы, применяющиеся к студенту, выявлять причины успехов и неудач и не оставлять их без внимания, способность поставить себя на место студента и взглянуть на ситуацию другими глазами) и гностический (умение строить и проверять гипотезы, быть чувствительным к противоречиям, критически оценивать полученные результаты). Это, бесспорно, раскрывает теоретическую значимость исследования.

Можно сказать, что, опираясь на прочную методологическую и теоретическую базу, логично выстроенную экспериментальную работу, автор получил ряд результатов, в которых присутствуют признаки научной новизны.

Особенно следует подчеркнуть то, что:

- представленное авторское понятие рефлексивной компетентности будущих учителей иностранного языка представляет собой логически выстроенную личностную характеристику будущего учителя иностранного языка, имеющую конкретный структурно-компонентный состав и рассматривающийся в виде задачи образовательного процесса;
- в авторском понятии формирование рефлексивной компетентности будущих учителей иностранного языка показана взаимосвязь формируемого личностного качества будущего учителя иностранного языка с особенностями профессионального образования;
- выделены особенности формирования рефлексивной компетентности будущих учителей иностранного языка на различных этапах их обучения в вузе и выявлен комплекс педагогических условий, влияющих на результативность процесса формирования искомой готовности, внедрение в образовательный процесс вуза рефлексивного-тренинга.

Структура диссертационного исследования соответствует требованиям к подобным работам, обладает внутренним единством и отражает логику научного поиска по обозначенной проблеме исследования.

Выводы, сделанные автором, подтверждаются четко выстроенной экспериментальной работой. Экспериментальная программа построена в соответствии с предъявляемыми требованиями к осуществлению экспериментальных исследований. Диссертантом проанализирован большой эмпирический материал, сделанная выборка репрезентативна, применяющийся исследовательский инструментарий отличается надежностью и валидностью. Стrатегия и тактика проведенного исследования выбраны правильно, теоретическая и практическая его части сбалансированы.

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ“ ФАКУЛТЕТ ПО ПЕДАГОГИКА

Представленные автором результаты накопленного практического опыта возможно применить в методике профессионального образования, что подтверждает практическую значимость исследования.

Достоверность и обоснованность полученных в работе результатов обеспечиваются непротиворечивыми теоретико-методологическими основаниями, применением взаимодополняющих теоретических и эмпирических методов, адекватных объекту предмету, цели и задачам исследовательской работы, строгостью использования понятийного аппарата.

Проведенному диссертационному исследованию присуща научная глубина, творческий подход к изучению рассматриваемого педагогического процесса. Диссертацию отличают логичность и доказательность теоретических выводов и практических рекомендаций, грамотный литературный стиль изложения. Диссертация отличается хорошим стилем и логичностью изложения, отражает результаты, полученные в ходе диссертационного исследования. Публикации автора содержат основные положения диссертации.

Автор успешно справился с разработкой избранной темы, показал знание предмета исследования, способность самостоятельно решать актуальные научные проблемы. Исследование является научно-квалификационной работой, в которой содержится решение актуальных научных задач, имеющее значение не только для педагогической науки в целом, но и для образовательной практики вузов, в частности.

На основании вышеизложенного считаю, что Орынбаева У. К. сформировалась в самостоятельного научного работника, представленное исследование отвечает по актуальности и значимости, уровню достигнутых научных и практических результатов, вполне соответствует требованиям, предъявленным к диссертациям, а автор работы **Орынбаева Улсерик Кыдыrbайкызы достойна присуждения ученой степени доктора PhD по специальности 6D011900 «Иностранный язык: два иностранных языка».**

Зарубежный научный руководитель,
профессор, Юго-Западного университета
„Неофит Рильский“,
доктор пед. наук

Орынбаева Ұлсерік Қыдырбайқызының 6В011900 «Шетел тілі: екі шетел тілі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған «Болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері» атты диссертациялық жұмысына
ПКІР

1. Зерттеудің өзектілігі мен онын жалпы ғылыми және жалпы мемлекеттік бағдарламалармен (ғылым мен техниканы дамыту және практика сұраныстармен) байланысы.

Ізденушінің диссертацияға таңдаған тақырыбының өзектілігі жоғары оқу орындарында болашақ шетел тілі мұғалімін даярлауда және болашақ мұғалімдерді оқытуда түрлі әдіс-тәсілдерді, үлгілерді жүзеге асыруда айтарлықтай тәжірибе жинақтауымен байланысты. Сонымен бірге, оларды қолдану сипаты кәсіби қызметтің үздіксіз күрделену тенденциясына толық сәйкес келмейді. Орынбаева Ұлсерік Қыдырбайқызының дайындалған диссертациясы – болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексиялық құзыреттілігін қалыптастыру – жеткіліксіз зерттелген, өзекті әдістемелік мәселеге арналған өзіндік, шығармашылық ізденіс. Жоғарыда айтылғандар зерттеудің өзектілігі күмән туғызбайтындығын растайды, өйткені қазіргі уақыт, жалпы еңбек нарығы, әсіресе білім беру саласында, болашақ мамандар арасында үздіксіз өзін-өзі тәрбиелеуге қабілетті тұлғаны қалыптастыруға бағытталған құзіреттіліктерді қалыптастыруға деген қажеттілікке баса назар аударады.

Диссертацияда қоғам мен мемлекеттің қажеттіліктері арасындағы қалыптасқан қайшылықтар айқын көрінеді, олар білім беру бағдарламасы мен түлектерге қойылатын біліктілік талаптарында тұжырымдалған, олар кәсіби қызметте рефлексивті құзыреттілікке және болашақ шетел тілі мұғалімдерінде оны қалыптастыру әдістерінің әдістемелік дамуына ие болуы керек. Сонымен қатар, автор қазіргі кезеңде жоғары оқу орындарында жоғары білім беруді дамытудың заманауи тенденцияларын органикалық байланыстыру, сондай-ақ оны қолдану әдістері мен тәсілдерін жетілдіру үшін болашақ шетел тілі мұғалімдерін оқытудың жаңа ғылыми тәсілдерін үнемі іздептінін нақтыладап айтқан. Осыған орай, болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексиялық құзыреттілігін қалыптастыру моделін және оның лингводидактикалық шарттарын негіздеу, әзірлеу және сыйнауға байланысты ғылыми мәселені шешудің мақсаттылығы айқындалған.

2. Диссертацияларға қойылатын (Ғылыми дәрежелер беру ережелерінің 9-10 тармағында және ғылыми қызметкерлердің тиісті мамандықтардың төлкүжаттарында) талап деңгейіндегі ғылыми нәтижелер.

Зерттеуде ұсынылған ғылыми ережелер, тұжырымдар мен ұсыныстар дұрыс көрсетілген және негізделген болып көрінеді. Диссертацияда зерттеу

жұмысының кезеңдері нақты көрсетілген, ол қазіргі ғылымның негізгі теориялық және әдіснамалық ережелеріне негізделген.

Атап айтқанда, диссертация алдымен зерттеу мәселесін дұрыс анықтайды, содан кейін зерттеудің мақсатын, объектісін, тақырыбын және гипотезасын анықтайды, сонымен қатар ғылыми міндеттерді дұрыс тұжырымдайды:

- болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексиялық құзыреттілігінің мәнін, мазмұнын және құрылымын зерттеуді синтездеу және алынған нәтижелерді болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексиялық құзыреттілігін дамытудың негізгі тенденцияларымен салыстыру арқылы анықтау;

- болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексиялық құзыреттілігін қалыптастыру үдерісінің тиімділігіне ықпал ететін лингводидактикалық шарттар кешенін негіздеу;

- болашақ шетел тілі мұғалімінің қалыптасқан рефлексиялық құзыреттілігінің критерийлерін, көрсеткіштерін және деңгейлерін анықтау;

- болашақ шет тілі мұғалімдерінің рефлексиялық құзыреттілігін қалыптастыру моделін әзірлеу және сынақтан өткізу.

Әдістемелік зерттеуді жүргізуге мұндай көзқарас әбден орынды, өйткені болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексиялық құзыреттілігін қалыптастыруды сапалы жаңа әдістемелік нәтижені зерттей отырып, автор олардың жан-жақтылығында оның барлық аспектілеріне назар аударуға тырысады.

Диссертанттың зерттеуді ұйымдастыратын әдістемелік тұрғыдан жалпыға негізделуі маңызды: құзыреттілік, мотивациялық, тұлғалық-іс-әрекеттік, аксиологиялық амалдар, олар қойылған мәселені жан-жақты зерттеуге мүмкіндік береді, зерттеудің қажетті құрылымдық элементтерін анықтайды. Оқытылатын дайындықты қалыптастыру процесі, болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексиялық құзыреттілігін қалыптастыру моделін әзірлеу және енгізу, бұл зерттеудің негізгі теориялық нәтижесі болып табылады.

Болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексиялық құзыреттілігін қалыптастырудың әзірленген моделі алға қойылған ғылыми-тәжірибелік мәселені шешуге жан-жақты қараудың қызықты әрекеті екенін атап өткен жөн. Модельдің құрамдас құрамы қарсы емес. Оған мыналар кіреді: тұлғалық (рефлексиялық құзіреттіліктің тұлғалық құрамдас бөлігі болашақ шетел тілі мұғалімдерінің өзін-өзі дамытуға, оның кәсіби іс-әрекетте өзін-өзі жүзеге асыруына рефлексия бағытында көрінеді), рефлексивтік-дамтыушылық (өзінің іс-әрекеті мен іс-әрекетін талдай білу; болашақ маманға қолданылған әдістерді тандау және бағалау, сәттілік пен сәтсіздіктің себептерін анықтау және оларды назардан тыс қалдырмау, өзін окушының орнына қойып, көзқараспен қарау). Әртүрлі көзben жағдай) және гностикалық (гипотезаларды құру және тексеру, қарама-қайшылықтарға сезімтал болу, алынған нәтижелерді сынни бағалау). Бұл зерттеудің теориялық мәнін ашатыны сөзсіз.

Нақты әдіснамалық-теориялық негізге, логикалық құрылымдалған эксперименттік жұмысқа сүйене отырып, автор ғылыми жаңалық белгілері бар бірқатар нәтижелерге қол жеткізді деуге болады.

Мынаны ерекше атап өткен жөн:

- болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексиялық құзыреттілігі туралы ұсынылған авторлық концепция болашақ шетел тілі мұғалімінің нақты құрылымдық-компоненттік құрамы бар және оқу-тәрбие процесінің міндегі ретінде қарастырылатын логикалық түрғыда құрылған тұлғалық сипаттамасы болып табылады;

- болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексиялық құзыреттілігін қалыптастырудың авторлық тұжырымдамасында болашақ шетел тілі мұғалімінің қалыптасқан тұлғалық сапасының кәсіби білім беру ерекшеліктерімен байланысы көрсетілген;

- болашақ шетел тілі мұғалімдерінің университетте білім алудының әртүрлі кезеңдерінде рефлексиялық құзіреттілігін қалыптастыру ерекшеліктері көрсетілген және қажетті дайындықты қалыптастырудың тиімділігіне әсер ететін лингводидактикалық шарттар кешені, рефлексиялық оқытуды енгізу. университеттің оқу-тәрбие үрдісіне қатыстылығы айқындалды.

Диссертациялық зерттеу құрылымы осындай жұмыстарға қойылатын талаптарға сәйкес келеді, ішкі бірлікке ие және белгіленген зерттеу мәселесі бойынша ғылыми зерттеу логикасын көрсетеді.

Автор жасаған тұжырымдар жақсы құрылымдалған эксперименттік жұмыспен расталады. Эксперименттік бағдарлама эксперименттік зерттеулерді жүзеге асыру талаптарына сәйкес құрастырылған. Диссиденттік үлкен эмпирикалық материалды талдады, жасалған үлгі репрезентативті, пайдаланылған зерттеу құралдары сенімді және жарамды. Зерттеудің стратегиясы мен тактикасы дұрыс таңдалды, оның теориялық және практикалық бөліктері теңгерілген.

Автор ұсынған жинақталған практикалық тәжірибелің нәтижелерін кәсіби білім беру әдістемесінде қолдануға болады, бұл зерттеудің практикалық маңыздылығын растайды.

Жұмыста алғынған нәтижелердің сенімділігі мен негізділігі дәйекті теориялық және әдістемелік негіздермен, зерттеу жұмысының объектісіне, пәнніне, мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келетін бірін-бірі толықтыратын теориялық және эмпирикалық әдістерді қолданумен, жұмыстың қатандығымен қамтамасыз етіледі.

Жүргізілген диссертациялық зерттеу ғылыми терендігімен, қарастырылып отырған педагогикалық процесті зерттеуге шығармашылық көзқараспен сипатталады. Диссертациялық жұмыс теориялық тұжырымдар мен практикалық ұсындыстардың жүйелілігі мен негізділігімен, сауатты әдеби баяндау стилімен ерекшеленеді. Диссертация жақсы стильмен және баяндаудың жүйелілігімен ерекшеленеді, диссертациялық зерттеу барысында алғынған нәтижелерді көрсетеді. Авторлық басылымдарда диссертацияның негізгі ережелері берілген.

Автор таңдалған тақырыпты игеруді сәтті орындауды, зерттеу пәні бойынша білімін, өзекті ғылыми мәселелерді өз бетінше шеше білу қабілетін көрсетті. Зерттеу жалпы педагогика ғылымы үшін ғана емес, сонымен қатар, әсіресе, ЖОО-ның оқу тәжірибесі үшін маңызды болып табылатын өзекті ғылыми мәселелерді шешуді қамтитын ғылыми-біліктілік жұмысы болып табылады.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде Орынбаева У.К. тәуелсіз зерттеуші ретінде қалыптасқан, ұсынылған зерттеу өзектілігі мен маңыздылығына, қол жеткізілген ғылыми-тәжірибелік нәтижелердің деңгейіне сәйкес келеді, диссертацияларға қойылатын талаптарға толық сәйкес келеді, ал Орынбаев Ұлсерік Қыдырбайқызы 6D011900 «Шетел тілі: екі шет тілі» мамандығы бойынша PhD докторы ғылыми дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

Шетелдік ғылыми жетекші
“Неофит Рильский”, Юго-Западный
университетінің пед. ф.д., профессор

Дянкова Г.

Текст-перевод документа с русского языка на казахский язык выполнен агентством переводов ТОО «Globaltext», БИН 200240039261, в лице директора Рысбек Эділет Жартыбайұлы, 08.01.1993 года рождения, место рождения город Алматы, ИИН 930108300744.

Подпись Рысбек Эділет
Жартыбайұлы

Город Алматы, Республика Казахстан, двадцать девятое ноября две тысячи двадцать первого года.

Я, Канаданова Гулнар Ергалиевна, нотариус города Алматы, действующий на основании государственной лицензии № 0000158 от десятого августа одна тысяча девятьсот девяносто восьмого года, выданной Министерством юстиции Республики Казахстан.

Свидетельствую подлинность подписи директора ТОО «Globaltext» Рысбек Эділет Жартыбайұлы, которая сделана в моем присутствии. Личность представителя установлена, дееспособность его и полномочия, а также правоспособность ТОО «Globaltext» проверены.

Зарегистрировано в реестре за № 2981

Взыскано: 3 209 тенге

Нотариус:

Күжаттың мәтін-аудармасы орыс тілінен қазақ тіліне директоры, 08.01.1993 жылы Алматы қаласында туылған Рысбек Эділет Жартыбайұлының (ЖСН 930108300744) тұлғасындағы «Globaltext» ЖШС-гі аударма агенттігімен орындалды, БСН 200240039261.

Колы Рысбек Эділет
Жартыбайұлы

Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы, екі мың жиырма бірінші жылдың жиырма тоғызыншы қарашасы.

Мен, Канаданова Гулнар Ергалиевна, Қазақстан Республикасы Эділет Министрлігімен берілген бір мың тоғыз жүз тоқсан сегізінші жылдың оныншы тамызындағы № 0000158 мемлекеттік лицензиясының негізінде әрекет ететін Алматы қаласының нотариусы.

«Globaltext» ЖШС-нің директоры Рысбек Эділет Жартыбайұлының менің катысуымда жасалған қолтаңбасының түпнұсқалығын растаймын. Өкілдің тұлғасы анықталды, оның іс-әрекетке қабілеттілігі мен өкілдіктері, сондай-ақ «Globaltext» ЖШС-нің күкүкка қабілеттілігі тексерілді.

Тізілімде № 2981 болып тіркелді

Ондірліді: 3 209 тенге

Нотариус:

